

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל, טל: 03-9097022

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

אמירת 'ברכו' לפני עלינו לשבח בשחרית שבת

כתב היריביישי בתשובה (סי' שלד) טעם שנהגו לומר 'ברכו' אחר קדיש בתרא בימות החול, הוא מפני מי שאיחר ולא שמע את ברכו שקודם יוצר (שאז הוא מקום אמירתו העיקרי) שישמע אותו כעת. לכן **בשחרית שבת ודייט שמאחרים לצאת וכבר שמעו את ברכו כולם, אין אומרים אותו כלל.** וכן משמע מהרמב"ם שלא הזכירו, ע"כ.

וכן פסקו מרן הש"ע והרמ"א (סי' קל"ג), וכתב מהרי"ץ ב'עץ חיים' (ח"א עמי קמג): **שכן המנהג.**

ואם טעה החוזן ואמר 'ברכו', כתב מהרי"ץ (שם) גוערין בו ואין עונין אחריו 'ברוך' וכו'. דכיון שלא הצריכו חז"ל לומר ברכו בשבת וכו'. א"כ האומר ברכו הוא דומיא דמברך ברכה שאינה צריכה שלא די שאין עונים אחריו אמן אלא גם גוערין בו, כן הדבר הזה.

(אריכות בזה תמצא בשיעורו של הגר"י רצאבי שנמסרה במוצ"ש פרשת תולדות התשע"ה)

לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (במדבר ל. א.)

בגמרא (שבת לב:) רבי אומר בעון נדרים בנינים מתיים כשהן קטנים שנאמר (קהלת ה. ה) **אל תתן את פיך לחטיא את בשרך** ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך איזה הן מעשה ידי של אדם הוא אומר בניו ובנותיו של אדם, ע"כ.

לכאורה תמוה, מה חטאו הילדים ומהי אשמתם, הרי כבר אמר הכתוב 'לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו' (דברים כד. טו).

ובמהר"ל מבואר שהדבור הוא תולדות האדם, וכאשר אדם לא מקיים דיבורו הרי הוא ממית דברו, ע"כ מדה כנגד מדה, בניו שהם תולדותיו מתיים.

[אגב, בשביל שיזכור האדם באיזה גמרא ובאיזה עמוד מובא דרשה זו, יזכור 'שְׁבַת לְבִי' כלומר שמי שנודר ולא מקיים אין לו ל"ב על בניו שאינו מרחם על חייהם וכאילו לבו שבת.]

ובאמת כיום רואים אנו לצערינו הרבה אנשים שמפירים דבריהם ואין בניהם מתיים, היתכן שלא יתקיימו דברי התורה?! **ואחד מבני החבורה תירץ** על פי מה שמוכא בספרים, שכשאמרו חכמים מיתה או עוני וכל כיוצא בזה, אין הכוונה מיתה גשמית אלא רוחנית וכן נזק רוחני וכו', א"כ כשאמרו בניו מתיים הכוונה מיתה רוחנית.

ובדרך דרש חינוכי ניתן לומר שכיון שאין האבא עומד בדיבורו כגון שמבטיח לבנו דבר מה הן לטוב והן למוטב ואינו מקיים. **למד הבן ממנו שאין צורך לאדם לעמוד בדיבורו, ועוד שאינו ירא מדברי אביו, וכן אינו משתדל לקיים דברי אביו כי יודע הוא שאין אביו עומד בדיבורו.** נמצא שבניו של אדם זה מתיים הם, כי אין חיים אלא תורה שנאי 'חיים הם למוצאייהם' (משלי ד. כב), והוא ממיתם בידיו שמחקים מעשיו ואינם עומדים בדיבורם וחוטאים. ואולי זה רמוז בפס' בו נדרשת הדרשה 'אל תתן את פיך לחטיא את בשרך', שבוה מחטיא את בשרו שבניו שאר בשרו הם, להיות חוטאים אחריו. ועל כן אמר שלמה המלך ע"ה 'טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם' (קהלת ה. ד). כי אם אינו נודר לא הרויח אך גם לא הפסיד.

וכל זה לפן השלילי אך לאידך גיסא, הנודר והמקיים שכרו הרבה מאוד כמוכא בספרים. ומפורסמים סיפורים רבים על אבותינו הקדושים שקשרו גוים שהזיקו להם או גנבים שנדבדקו על עמדם לבלתי יכולת לזוז ועוד, שלא השתחררו מקשירתם רק לאחר שנדרו שישחטו כבש או פר ויחלקוהו לעניי ישראל, והדברים ידועים.

רק אזכיר את מאמר חז"ל (בב"מ מז:) 'מי שפרע מדור המבול הוא עתיד לפרע ממי שאינו עומד בדיבורו' וביארו המפרשים את ההשוואה ביניהם: ששניהם אינם דוברים אמת. ולאידך גיסא דרשו חז"ל על פס' 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה', לא יחל דברו - מי שאינו מפר דברו, ככל היוצא מפיו יעשה - כל אשר יאמר יתקיים גם ללא תפלה וגם אם אינו צדיק.

ולהמחיש זאת אעלה בקיצור את המובא בספר 'יקרא הדורות' לאחד מחו"ר תימן זצ"ל (עמי ה) על גלות תימן. שבתחילה גלו אבותינו נע"ג להר הנקרא 'ברא"שי' בארץ הערביים ומקדם היתה קרואה ארץ 'ההגריאים' ע"ש הגר. וישבו שם תר"ע שנים בשלוה והשקט ולא יכלו האומות לקרב אליהם מרוב קדושתם. וכשהיו האומות באין עליהם היה אחד מהם יוצא לקראתם וצועק בקול גדול **אל שדי**, ומיד היתה יורדת אש מן השמים ומסבבת אותם והאורבים המה ראו כן תמוהו נבהלו נחפזו אחזתם שם חיל כיוולדה. והאומות היו מתקנאים בהם על שהיו יושבים בראשי ההרים וחפשו עצה כיצד להורידם משם. מה עשו? נתחברו להם ערבים שהיו קונים מהם נזמים וטבעות כלי כסף וכלי זהב והיו מלמדים אותם דרכי עולה. אמרו להם למה אתם עושים זהב מובחר וכסף טוב, גם אמת נמצא אתכם במשקל, הן הכל מאמינים לדבריכם. אבל אם רצונכם להשתכר ולהעשיר עוותו אותם במעשה ובמשקל עם כל מיני עירובין בכסף ובהב וכו'. והיהודים עשו דבריהם. וכשבאו הגוים עליהם וקראו היהודים לאלוהיהם לא האזין להם ולא ירדה האש סביבותם וכו', ע"כ. **ללמדנו מי שמקיים דברו, שומע ה' קולו גם ללא תפילה.**

ברכת מולאט טבא וגדיא יאזד שלוחה

למלמד חיקר וחמסור הרב יצחק יוסף גברא חייז לו ולב"ב לרגל הולדת בתם תחי'.
יחזקם ה' בקו הבריאות ויזו לראותה חולסת בדרכי אצמותנו הקדושים לחוסיף ולהרבות קדושי שם שמים בריבים

מרבני הקהילה

הרה"ג שמואלי נעחוני שליט"א
רב ק"ק 'בית דוד ושלמה'

וה' יסלח לה

חז"ל אומרים במסכת נזיר תנו רבנן "אישה הפרם וה' יסלח לה". באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה.

וכשהיה רבי עקיבא מגיע אצל פסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה, המתכוון להעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה.

והנה יש לתמוה מה צריך קל וחומר על זה, אם התכוון לאכול בשר חזיר ואכל בשר חזיר ודאי שאדם זה שהתכוון במזיד עונש גדול ורב. ומה צריך קל וחומר בשביל זה.

ומדוע פסוק זה משמש סיבה לבכיינו של רבי עקיבא. ועוד יש להקשות הרי הפרשה מדברת באשה שומרת תורה ומצוות שאין כוונתם לעבור במזיד על רצון ה' ואם כן כיצד העיזה לאכול דבר האסור לה על פי נדרה?

ומבאר הרב ראובן כץ זצ"ל: שיש כאן יסוד גדול בסוד נפש האדם והוא אם האשה היתה יודעת בכירור כי בעלה לא הפר לה את הנדר, ודאי שלא היתה מעיזה לאכול את האסור לה, אלא האשה מורה היתה לעצמה שבדאי שמע את נדרה והפר לה, ואף שבמציאות בעלה באמת הפר לה. אולם כיון שהאשה לא שמעה בכירור אלא רק הניחה שכך היה, לכן היא צריכה סליחה וכפרה.

ההיתר הזה שאדם מורה היתר לעצמו ומניח שהמציאות היא כפי שהוא מדמיון אותה, ההיתר הזה הוא הסיבה לכל התקלות, כי האדם מניח שכך המציאות כפי איך שנוח לו לחשוב.

ולכן רבי עקיבא היה בוכה כשהיה מגיע לפסוק הזה, כי בפסוק הזה הוא הגורם העיקרי לאיסורים שבני אדם עוברים וכמה צריך להזהר ולא למצוא היתרים בדברים שהם אסורים, ורק האדם שואף להלבישם באשליה שאין לה אחיזה במציאות.

ולפי זה מובן שמשנה רבנו מזהיר את בני גד ובני ראובן ואומר להם בתנאי כפול "ואם לא תעשו כן והנה חטאתם לה' ודעו חטאתכם אשר תמצא אתכם" משה רבנו מזהיר אותם שלא ימצאו איזה סיבה כדי להתחמק אחר כך מההבטחה לשתף עצמם במלחמה עד שכל הארץ תיכבש לפני ישראל.

וזוהו טבע האדם ככל שהוא יותר גדול יש לו יותר אפשרויות ליפול ולמצוא היתר לדברים שהוא רוצה אותם.

תורתן של בנים

גודל מעלת הכרת הטוב

וישלח אתם משה אלף למטה' (לא. ו). במדרש תנחומא הקשה: הקב"ה אמר לו למשה, נקום נקמת בני ישראל אתה בעצמך, והוא משלח אחרים?
אלא כיון שנתגדל במדיו, אמר, אינו דין שאני מיצר להם שנעשו בי טובה, המשל אומר, בור ששתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן.

לכאורה פלא מה תשובה יש בזה, הלא הקב"ה אומר לו נקום נקמת בני ישראל אתה בעצמך ואיך הוא משלח אחרים במקומו?

אלא, חידוש נפלא ומוסר השכל עצום למדים מכאן, חיוב הכרת הטוב הוא כה ברור ומובן מאליה, עד שכאשר הקב"ה אומר למשה לילך לנקום נקמת מדיו, אין ספק למשה שכונת ה' שילך הוא בעצמו, אלא ע"י שליח.

מאת התלמיד נתנאל וגימה נ"י כיתה ד'

הכמים הזהירו בדבריהם

ינחנו נעבור חלוצים' (לב. לב). כתב הרב 'שפתי כהן' זצ"ל, שמצא כתוב, שאלף למטה רומזת לבורא עולם שהוא אחד יחיד ומיוחד, אלופו של עולם. והואיל ובני גד וראובן אמרו שיצאו חלוצים למחלמה ולא הזכירו כי סמוכים הם על עזרתו יתברך, ה' איש מלחמה. נחסר מהם האלי"ף ולא נכתב אלא 'ינחנו' בלבד.

וברמזיו כתב, שאמרו, ויאנחנו נחלץ חשימי חשיים אותיות משי"ת. להורות שיגלו עם עשרת השבטים ולא יחלצו ממקום גלותם עד ביאת המשיח. וכן אמרו: 'לא נשוב אל בתינו, נש"ב בגימטריא משי"ח. ניבאו ולא ידעו מ ניבאו, שלא ישובו אלא בבוא הגאולה.

מאת התלמיד אביאל וגימה נ"י כיתה ה'

מחכימים דרך משחק מהנה

לזשיק
שלום בן יעקב
ומירב טליה בת מנשה

ניתן להקדיש את העלון
להצלחת, לרפואת, לעילוי נשמת.
לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022

איזה חיה!
תיבה (מלה) הכתובה בפרשה
ומזכרת גם בפרשת יגש
אך משמעותה שונה, מה?
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

פתרונות לפרשת 'פינחס'

אחודה חידה! חג סוכות הנו בין המועדים הראשונים בשנה, אך בתורה נזכר אחרון. הזוכה: מי שהכל שלו.
מי בתמונה? הרב סעיד עווד אחרק.
הזוכה: רוני דהרי.

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מחידושי רבותינו

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

מהליכות אבותינו

בית דין של שלשה קבוע וסדר
התנהגותם

ישופטים ושוטרים תתן לך בכל
שעריך (דברים טו. יח). ואמר
רבותינו ז"ל (אבות פ"א מ"ח) על
שלשה דברים העולם קיים, על
הדין ועל האמת ועל השלום, ע"כ.
שאם לא יהיו דינים שישפטו את
העם, לא יתקיים ישוב בני אדם
בעולם. לכן התקינו אבותינו סדר
לעניינים אלו וזהו פרטן כמובא
בספר יסערת תימן לרב עמרם
קרח זצ"ל (עמי ק"א):

חברי בית הדין יושבים שלשתם
במקום קביעותם בכל ימות
השבוע מהבקר עד זמן סעודת
הצהרים, מלבד ערבי שבתות
וערבי יו"ט.

בעלי הדין באים ומסדרים
טענותיהם. ביה"ד שומעים
דבריהם ואחר שמבינים תוכן
הענין אשר בעדו הם מריבים,
מושכים דעת הבעלי דין לדרך
הפשרה וטורחים להשוות דעותיהם
על צד היותר טוב לשניהם, ורוב
הבאים לב"ד יוצאים באהבה
ושלום. מעטים הם המתעצמים
בדינם, ולבקשתם נזקקים הבי"ד
לכתוב טענותיהם והראיות
והברורים ופוסקים את הדין.

הבי"ד אין לוקחים מבעלי הדין כי
אם שכר שטרות שכותבים על
פשרה או טוען ונטען ופסקי דינים
וכל מעשה ב"ד ולא יהיה יותר
על שכר שאר כתיבות כי אם
מעט. ואם נתפשרו הבע"ד ולא
הוצרכו לכתוב שטר ביניהם אינם
נותנים כלום.

צמח צדק לישון

זי"עה - מה שכיום
אומרים זי"עה.

היה בוקר היה
עושה את צרכיו לגג של בית הכנסת. היהודים הזדעזעו עד מאוד והזהירוהו להפסיק ממעליו הרשעים
והבוזיים. אך הוא בשלו לא שמע בקולם ולא שת לבו לדבריהם.

כשראו היהודים שדבריהם לריק והלה ממשיך בדרכי הרעים, החליטו לקרוא תהילים בבית הכנסת כדי להענישו. לאחר תפילתם
להי אלדי השמים, הוא חלה בצורה אנושה, איזור חלציו התנפח והוא לא יכל לעשות צרכיו. שבעה ימים היה הוא במצב אנוש.
בני משפחתו שראו את מצבו הקשה, קראו לדודו. דודו הציע להם שילך לבקש את סליחת היהודים ולהוציא את המרזב מעל גג
בית הכנסת. אך רשע זה התעקש ולא שמע בקול דודו. כשראה דודו עקשנותו ללא כל סיבה, אמר: "שישרף, שישרף, שישרף."
כעבור יומיים שמצבו החמיר, קראו לדודו פעם נוספת. הפעם הוא קיבל את הצעת דודו שאמר לו לעשות סעודה ליהודים. וחזר
אחרי שבועיים וכינס את היהודים ועשה סעודה גדולה, ועשו איתו היהודים הסכם חליפין לתת לו בית במקום אחר.

(תולדות הרשב"י עמי כא)

בדרכיהם אתהלך...

חכם בעינינו!

בשנת תרע"ב לפני שעלו היהודים משרעב ממחוז אלעודן לארץ ישראל, מכרו את
בתיהם למושל המקום. המושל היה משכיר את הבתים ליהודים. פעם אחת החליט
המושל לתת את הבית שלידי בית הכנסת לגיסו. גיסו היה שוטר ולא אהב כלל את
היהודים, ותפילותיהם ותקיעות השופר צרמו לאזניו עד מאוד, על כן אסר עליהם
לתקוע בשופר ולהתפלל בקול רם. משכך, הלכו היהודים לאמיר (שר) אלגיש בתעיו,
ועשו משפט כנגדו ואף בחסד הי' זכו במשפט.

לעילוי נשמת

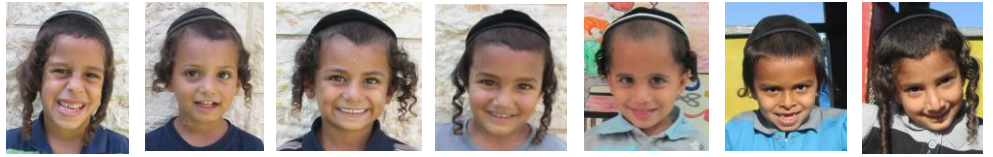
חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

לרפואת

אבנר בן יפת
בתוך שכחע"י

תפארת בנים

בס"ד עלו פרחי החמד פרי הילולים לברך השישי בספר תורה כמנהג אבותינו הקדושים נע"ג, שעולים הילדים ואפילו קטני קטנים לשישי פרשת קרח. ואלה שמותם:

הלל מדמון נ"י בנייה אשר אלוני נ"י

שר שלום חסיד נ"י מאיר גסין נ"י

יהונתן מפעי נ"י איתי כברה נ"י

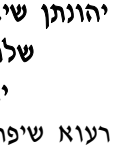
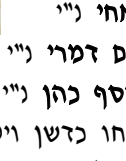
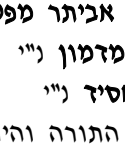
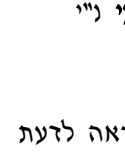
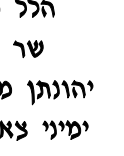
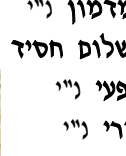
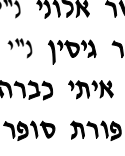
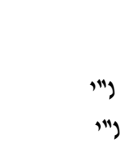
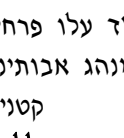
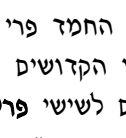
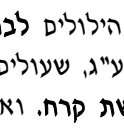
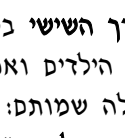
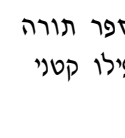
ימיני צאירי נ"י פורת סופר נ"י

יהונתן שיאחי נ"י אביתר מפעי נ"י

שלום דמרי נ"י אוריה מדמון נ"י

יוסף כהן נ"י יוסף חסיד נ"י

יהא רעוא שיפרחו כדשן ויעלו במעלות התורה והיראה לדעת את כל התורה בע"פ עד גמרה, אכ"ר

חכמי תימן

הרב משה ב"ר יחיא דנין

נולד בישוב כמר שבמחוז כולאן. לאחר נישואיו עבר לגור בישוב חאצר. תלמיד חכם, ירא שמים מרבים, בעל קול נעים ומנעים בתפילה. ישר אמיץ ונמרץ, ובקי בהליכות המוסלמים. עמד בקשרים הדוקים עם הרב יחיא יצחק הלוי בענייני הנהגת הישוב. מילט יתומים משמד, נתפס ונאסר, ולאחר מאמצים עצומים שחרר. ברח מתימן לעדן, ומשם לא"י. בארץ היה ממקימי מושב אלישיב. תבונתו עמדה לבני הישוב פעמים רבות, בפרט בעת פרעות הדמים בשנים תרצ"ו-תרצ"ט. בעליית על כנפי נשרים היה לאחיעזר ולאחיסמך לרבים מהעולים.

נפטר באלישיב
בי"א תמוז
תשל"ז.

התודה...

לידידינו היקר והנכבד ה"ה חיים מחיוט הי"ו על עזרתו הרבה לתלמוד תורה מקדם קדמתה בנפש הפיעה ובשמחה רבה. יהא רעוא שיזכה הוא וב"ב, לראות דורות ישרים מבורכים, ההולכים בדרכי אבותינו הקדושים, אכ"ר.

הברכה...

והשפע ממקור ברכה עליונה להרה"ג, שמואל נצחוני שליט"א ולכל עמלי הגליון השבועי. יה"ד שיוצו להגדיל תורה ולהאדירה, ללא מיצר וללא הגבלה, ברוח ובשפע טובה וברכה, מן קדם מרן עתיקא, אכ"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: Nahari@enativ.com

לומדים חברותות בכיתה ד'

התלמיד הנעים יונדב דחבש נ"י מכיתה ד' סיים את מסכתות חגיגה ופסחים בשינון ע"פ ולרגל שמחתו עשה סעודת סיום לחברי כיתתו. יהא רעוא שיזכה לברך על גמרה של-תורה בשינון ע"פ ובידיעה

"כסא דנחמתא"

נשגד קמי ידידינו היקרים ה"ה שלום ואחיקם דנין הי"ו ולכל בני משפחתם בהסתלקות האח ואבי המשפחה יוסף בן משה דנין ז"ל אינש דמעלי איש ישר שזכה להאריך ימים ושנים, שמסר נפשו על ארצנו הקדושה בימי הרבים תעמוד לו וכותו הרבה, ובגן עדן לנפשו תהיה מנוחה את אחיו, בניו וב"ב המב"ה ינחם, ובתוך אבלי ציון עליהם ירחם לימוד תשב"ר השנה יוקף לזכותו, והיה עילוי גדול מאד לנשמתו וראיה יחידו את רצון המושפחה הנהלת וצוות התלמוד תורה

"כסא דנחמתא"

נשגד קמי ידידינו היקר ה"ה זבולון מעודה הי"ו ולכל בני משפחתו בהסתלקות האח מנשה בן מאיר סאמס מעודה ז"ל אינש דמעלי איש ישר וירא אלד"ם, שהודרך ביסורים קשים תעמוד לו וכותו הרבה, ובגן עדן לנפשו תהיה מנוחה את בניו ובני משפחתו המב"ה ינחם, ובתוך אבלי ציון עליהם ירחם לימוד תשב"ר השנה יוקף לזכותו, והיה עילוי גדול מאד לנשמתו כואבים יחידו את כאב המשפחה הנהלת וצוות התלמוד תורה

נתנאל עובדיה נ"י
זנה השבוע בחגגות המבצעי
ממשיכים בתנופה!